

Kohtujurist Mengozzi on seisukohal, et liikmesriigid peavad andma humanitaarviisa, kui on piisavalt alust arvata, et viisa andmisest keeldumise korral ohustab rahvusvahelist kaitset taotlevaid isikuid piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine

Tähtsust ei oma see, kas isikul on või ei ole sidemeid liikmesriigiga, kellele ta viisataotluse on esitanud

Aleppos (Süüria) elav Süüria abielupaar ja nende kolm väikelast, kes on Süüria kodanikud, esitasid 12. oktoobril 2016 viisataotlused Belgia saatkonda Beirutis (Liibanon). Nad pöördusid tagasi Süüriasse 13. oktoobril 2016. Taotlused olid esitatud piiratud territoriaalse kehtivusega viisa saamiseks EL viisaeeskirja¹ alusel, et võimaldada sellel perekonnal lahkuda sisepiiratud Aleppo linnast varjupaigataotluse esitamiseks Belgias. Üks abikaasadest avaldab muu hulgas, et terroristlik rühm võttis talt vabaduse ning peksis ja piinas teda, enne kui ta lõpuks lunaraha vastu vabaks lasti. Nad rõhutavad eeskätt julgeolekuolukorra halvenemist Süürias ja konkreetselt Aleppos, samuti asjaolu, et ortodokssete kristlastena on neil karta tagakiusamist nende usuveendumuste tõttu. Nad lisavad, et neil on võimatu ennast naaberriikides põgenikuna registreerida, arvestades eelkõige seda, et Süüria ja Liibanoni vaheline piir on ametlikult suletud.

Belgia välismaalaste amet jättis need taotlused 18. oktoobril 2016 rahuldamata. Ta on seisukohal, et kõnesoleval Süüria perekonnal, kes taotleb piiratud territoriaalse kehtivusega viisat selleks, et esitada varjupaigataotlus Belgias, on ilmselgelt kavatsus viibida Belgias kauem kui 90 päeva.² Lisaks toonitab see amet, et liikmesriigid ei ole kohustatud kõiki isikuid, kes on katastroofilises olukorras, oma territooriumile lubama.

Seejärel esitas Süüria abielupaar kaebuse välismaalaste küsimustes pädevasse Belgia halduskohtusse, taotledes viisa andmisest keeldumise otsuste täitmise peatamist. See kohus otsustas taotleda Euroopa Kohtult kiirmenetluse korras eelotsust viisaeeskirja ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 4 (piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld) ja artikli 18 (varjupaigaõigus) tõlgendamise kohta.

Kohtujurist Paolo Mengozzi asub täna esitatud ettepanekus seisukohale, et kõnesoleva Süüria perekonna olukorda reguleerib viisaeeskiri ja järelikult liidu õigus.

Samuti on ta seisukohal, et viisaeeskirja alusel otsust tehes kohaldavad liikmesriigid liidu õigust ning on järelikult kohustatud austama hartaga tagatud õigusi.

Kohtujurist Mengozzi rõhutab sellega seoses, et hartas sätestatud põhiõigused, mida on kohustatud austama kõik liidu õiguse raames tegutsevad liikmesriikide ametiasutused, on selliste asutuste aktide adressaatidele tagatud, sõltumata territoriaalsuse kriteeriumist.

¹ 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri, eelkõige selle määruse artikli 25 lõike 1 punkt a.

² Viisaeeskirja artikli 1 lõigete 1 ja 2 kohaselt kehtestatakse viisaeeskirjaga „menetlused ja tingimused viisade andmiseks liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni kolm kuud kuuekuulise ajavahemiku jooksul“. Vastavalt viisaeeskirja artikli 32 lõike 1 punktile b keeldutakse viisa andmisest, kui on põhjendatult alust kahelda taotleja kavatsuses lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne taotletava viisa kehtivusaja lõppu.

Küsimusele, kas liikmesriik on kohustatud andma humanitaarviisa olukorras, kus on eelkõige harta artikli 4 rikkumise reaalne oht, vastab kohtujurist jaatavalt, olenemata sellest, kas isikul on sidemeid liikmesriigiga, kellele ta on viisataotluse esitanud.

Kohtujurist ei nõustu viisaeeskirja tõlgendamisega niiviisi, et viisaeeskiri pelgalt volitab liikmesriike sellist viisat andma. Tema seisukoht põhineb nii viisaeeskirja sõnastusel ja sätete struktuuril kui ka sellel, et viisaeeskirja sätteid kohaldades peavad liikmesriigid oma kaalutluspädevuse teostamisel austama hartaga tagatud põhiõigusi.

Selles kontekstis piirab liikmesriikide kaalutluspädevust paratamatult liidu õigus.

Kohtujuristi hinnangul on vaieldamatu, et Süürias ohustas kaebajaid realselt äärmiselt ebainimlik kohtlemine, mis kuulub selgelt harta artiklis 4 sätestatud keelu kohaldamisalasse. Võttes arvesse Süüria olukorra kohta kättesaadavat teavet, ei võinud Belgia riik asuda seisukohale, et ta oleks olnud harta artiklist 4 tuleneva tegutsemiskohustuse täitmisest vabastatud.

Seetõttu teeb kohtujurist Mengozzi Euroopa Kohtule ettepaneku vastata välismaalaste küsimustes pädevale Belgia halduskohtule, et liikmesriik, kellele kolmanda riigi kodanik esitab taotluse saada piiratud territoriaalse kehtivusega viisa humanitaarkaaluks, on kohustatud sellise viisa andma, kui on piisavalt alust arvata, et sellise viisa andmisest keeldumise otsene tagajärg oleks, et see kolmanda riigi kodanik satub harta artikliga 4 keelatud kohtlemise alla ning temalt võetakse võimalus kasutada seaduslikult oma õigust taotleda selles liikmesriigis rahvusvahelist kaitset.

MÄRKUS: Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv. Kohtujuristi ülesanne on täiesti sõltumatult teha Euroopa Kohtule ettepanekuid talle määratud asjade õigusliku lahenduse kohta. Euroopa Kohtu kohtunikud asuvad selles kohtuasjas nõu pidama. Kohtuotsus tehakse hiljem.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Ettepaneku [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle ettekandmise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎(+352) 4303 3127

Kohtujuristi ettepaneku ettelugemisest saab pildisalvest „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎(+32) 2 2964106